

AN ROINN DLÍ, CIRT AGUS COMHIONANNAIS

COMÓRTAS AISTE 'DUINE COSÚIL LIOMSA'

ACMHAINN AGUS PLEAN CEACHTA BUNSCOILE

Forbraíodh an acmhainn seo chun cabhrú le seachadadh oideachas forbartha sa seomra ranga bunskoile agus le hiontrálacha i gcomórtas Aiste na mBunskoileanna an Roinn Dlí, Cirt agus Comhionannais a spreagadh.

FEIDHM AN CHEACHTA SEO

- Eolas agus tuiscint an dalta ar chineálacha míchumais a fhorbairt
- Difríocht i measc daltaí agus an slí ina fhoghlaimíonn gach dalta a cheiliúradh
- Smaointeoireacht chriticiúil, ionbhá agus smaointeachas ar shaincheisteanna míchumais a chur chun cinn
- Daltaí a spreagadh an téama 'Duine cosúil liomsa' a ghlacadh agus é seo a chur in iúl go cruthaitheach i bhfoirm aiste, aighneachtaí fuaimne nó físeáin do chomórtas Bhunskoileanna an Roinn Dlí, Cirt agus Comhionannais
- Spraio a bheith acu trí fhoghlaim idirghníomhach!

CEAHT 1

Straitéis Mhúinteoireachta: plé, ráiteas neamhiata

Cuspóir: le cur ar chumas na ndaltaí eolas cruinn a fháil maidir le sainmhíniú, leitheadúlacht agus bunús mhíchumais in Éirinn

CÉIM 1

Sainmhíniú ar riachtanais speisialta oideachais¹:

Ciallaíonn "Riachtanais Speisialta Oideachais", maidir le duine, sriantacht i gcumas an duine páirt a ghlacadh in agus tairbhe a bhaint as oideachas mar gheall ar mhíchumas fisiciúil, céadfach, meabhairshláinte nó foghlamtha, nó aon riocht eile a chiallaíonn go bhfoghlaimíonn duine ar shlí dhifriúil ná duine eile gan an riocht sin.

Leitheadúlacht mhíchumais:

---

¹ an tAcht um Oideachas do Dhaoine a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Orthu 2004

Tá 595,000 (13%) duine faoi mhíchumas go neasach² in Éirinn. As an méid sin tá 53,000 ina leanaí faoi 15 bliain d'aois

Fáthanna míchumais

Beirtear roinnt daoine le míchumas mar gheall ar chúis ghéiniteach. Tá daoine eile faoi mhíchumas mar gheall ar fhadhbanna ag am breithe, breoiteacht nó timpiste sa luath óige

CÉIM 2

Cuir ceist ar na daltaí i mbeirteanna liosta a dhéanamh de na focail a chuala siad chun daoine faoi mhíchumas a aithint. Cuir ceist ar gach péire a gcuid torthaí a thuairisciú don rang, agus déanann an muinteoir taifead de ar an gclár bán.

Mínigh do na daltaí go n-iarann daoine faoi mhíchumais go mbaintear úsáid as teanga cuí nuair a táthar ag cur síos ar mhíchumas. Déan idirdhealú idir na cineálacha éagsúla míchumais.

Cuir an méid seo a leanas in iúl don rang:

- Ná aithin daoine mar gheall ar a míchumas amháin riamh, in ionad é sin deir 'duine faoi mhíchumas'
- Seachain úsáid 'fulaingíonn siad le míchumas'
- Ná bain úsáid as an bhfocal 'éalangach'
- Tagair dóibh siúd nach bhfuil faoi mhíchumas mar 'dhaoine nach bhfuil faoi mhíchumas' in áit 'ghnáthdhuine'
- Ná bain úsáid riamh as focail a léiríonn barúlacha diúltacha

CÉIM 3

Ag baint úsáide as múnla tobsmaointeoireachta: déan plé agus liosta de na rudaí ar mhaith le do dhaltaí a imirt ag am lóin agus ina n-am breise. Taispeáin cosúlachtaí agus difríochtaí sa liosta.

CEAHT 2

Straitéis Mhúinteoireachta: Plé

Cuspóir: Dífríocht i measc daltaí agus conas a bhíonn a éifeacht dearfach féin ag gach duine ar an sochaí a cheiliúradh

---

² An Phríomh-Oifig Staidrimh, Daonáireamh 2011, Próifíl 8: Ár mBille Sláinte

Ábhar múinteoireachta: leabhair léiriúcháin ag díriú ar charachtar linbh ficseanúil atá faoi mhíchumas (leabhar oiriúnach le roghnú ag an múinteoir chun próifíl aoise an ranga a léiriú). Cuimsíonn moltaí:

- ‘Looking after Louis’ ag Lesley Ely
- ‘The Bravest Boy I Ever Knew’ ag Lisa Eichlin
- ‘Trueman Bradley: Aspie Detective’ ag Alexei Maxim Russell
- ‘Thank you - Mr Falker’ ag Patricia Polacco
- ‘A Boy and A Jaguar’ ag Alan Rabinowitz
- ‘Dad and Me in the Morning’ ag Patricia Lakin

CÉIM 1

- Léigh ‘Looking after Louis’ (nó leabhar cosúil) os ard don rang. Is é ábhar ‘Looking after Louis’ ná buachaill le huathachas.
- Bíodh plé oscailte agus macánta faoi athfhriotail sonraithe nó ceacht foghlamtha ón scéal .i. athfhriotail ó ‘Looking after Louis’ – ‘Is dóigh liom gur féidir linn na rialacha a shárú do dhaoine speisialta’

CÉIM 2

- Cuir daltaí i ngrúpaí beaga agus inis dóibh pictiúirí a tharraingt den mhéid a d’fhéadfadh leo a mheas a bheith ‘cóir speisialta’ ach atá richtanach i ndáiríre do roinnt daltaí (nó ceacht cuí léirithe ó do leabhar roghnaithe)
- Cuir i gcuimhne do dhaltaí gur bheag nach ‘ndearna Louis meangadh gáire’ nuair a thugtar moladh dó. Cuir i gciorcail na daltaí agus inis dóibh moladh a thabhairt don dalta taobh leo chun meangadh gáire a chur orthu (nó comhartha cuí ó do leabhar roghnaithe)

CÉIM 3

- Spreag na daltaí ceisteanna a chur maidir leis an leabhar agus i dtaobh dhaoine atá faoi mhíchumas

---

CEAHT 3

Stráitéis Mhúinteoireachta: plé, praiticiúil

Cuspóir: Chun cabhair a thabhairt do dhaltaí téama an chomórtais ‘Duine cosúil liomsa’ a thuiscint níos fearr agus cúnaimh a thabhairt dóibh lena n-aighneacht iontrála ‘Aiste, Físeán, Fuaim’ don chomórtas

Téama: Duine cosúil liomsa

Déanann an téama ‘Duine Cosúil Liomsa’ ceiliúradh ar aonánacht gach dalta. Cé go roinnimid comhshuimeanna lenár gcomhpháirtithe, ar nós páirt a ghlacadh i gceachtanna scoile, spóirt agus gníomhaíochtaí sóisialta, nuair atáthar ag glacadh páirte sna gníomhaíochtaí seo, tá ár ndóigh leithleach féin againn ar fad le rudaí a dhéanamh, ag cuimsiú conas a fhoghlaimid, ár n-idirghníomhaíocht imeartha agus conas a dhéanaimid cumarsáid lena chéile. D’fhéadfadh le ‘Máire’ a bheith ar an duine is fearr sa rang ó thaobh ealaíne de ach aimsíonn ‘Seán’ cúl an bhua don fhoireann i gcónaí agus insíonn ‘Siobhán’ na jócanna is greannmhara. Inár ndomhain, foghlaimid ar fad rudaí ar shlite difriúla agus d’féadfadh go mbeadh suimeanna neamhchosúla againn agus is é atá i gceist leis an gcomórtas seo ná glacadh leis go bhfuil gach duine píosa beag difriúil. ‘Duine cosúil liomsa – saintréitheach agus tallannach inár ndóigh féin.

CÉIM 1

- Déan óstáigh ar phlé oscailte faoina bhfuil i gceist leis an téama ‘Duine cosúil liomsa’, cad a chiallaíonn sé agus spreag an rang cuimhneadh ar smaointe
- Tabhair muinín do na daltaí páirt a ghlacadh i gcomhrá agus cuir ceisteanna orthu faoina gciall ar an téama

CÉIM 2

- Cuir na foirmeacha éagsúla aighneachtaí i láthair do na daltaí: aiste (200 focal) nó físeán nó gearrthóg fuaimne de suas go 5 nóiméad ar fhad agus mínigh céimeanna pleanála gach ceann acu:
  - Aiste a scríobh agus a chur in eagar
  - Gearrthóg fhíseáin a scannánú agus a chur in eagar
  - Gearrthóg fhuaimne a thairfead agus a chur in eagar

CÉIM 3

- Chun an méid a d’fhoghlaim na daltaí a chomhdhlúthú, is féidir leo aiste, aighneacht fhíseáin nó fuaimne a chruthú anois faoin téama “Duine Cosúil Liomsa”. Déan plé ar smaointe na ndaltaí leo agus conas is féidir leo a samhlaíocht a úsáid chun smaoinneamh ar cad ba mhaith leo a rá
- Mínigh go mbeidh aiste, físeán nó gearrthóg fhuaimne amháin (ó gach scoil) iontráilte i gcomórtas Aiste na mBunscoileanna an Roinn Dlí, Cirt agus Comhionannais agus d’fhéadfadh go mbeadh seans acu duaiseanna iontacha a bhua agus an deis freastal ar an eachtra deiridh i mBaile Átha Cliath go luath i mí na Nollag

Chun tuilleadh eolais a fháil ar chomórtas Aiste Bhunscoileanna an Roinn Dlí, Cirt agus Comhionannais, sonraí iontrála, spriocdhátaí agus duaiseanna, tabhair cuairt ar www.primaryschoolscompetition.com